

Nr 474

Av herr Elmstedt m. fl., om sänkning av rösträttsåldern.

(Lika lydande med motion nr 407 i Första kammaren)

Medborgarna i ett demokratiskt samhälle är tillförsäkrade rätten att i direkta val uttrycka sin politiska uppfattning och påverka sammansättningen av de samhällsorgan som utövar de representativa funktionerna: riksdag, landsting och fullmäktigeförsamlingar. Den enskildes rätt att utöva denna rätt begränsas bl. a. av åldersgränser.

Den ålder som ger individen rätt att delta i allmänna val har varierat från tid till tid och från land till land. Det är naturligt att åldersgränsen för rösträtt utvecklas i takt med människornas allt större förmåga till självständiga ställningstaganden i politiska och andra frågor.

Genom utvecklingen av massmedia och kommunikationsmedel samt den förbättrade skolundervisningen har de unga i dag större förutsättningar än tidigare att sätta sig in i politiska frågor.

De politiska ungdomsförbunden bedriver en omfattande skolningsverksamhet, som också lett till ett ökat politiskt medvetande bland unga människor, något som bland annat tagit sig uttryck i ett ökat valdeltagande bland ungdomen under de senaste valtillfällena.

Enligt nuvarande bestämmelser i vårt land ges medborgaren rättighet att delta i allmänna val året efter uppnådda 20 års ålder, vilket innebär att den röstande vid sitt första valdeltagande är 21 eller 22 år gammal. I en del fall kan det dröja tills den röstberättigade uppnått 23 års ålder eftersom treåriga mandatperioder kommer att införas.

Flera skäl talar sålunda var för sig för en sänkning av rösträttsåldern jämte det faktum att medborgarna före uppnåendet av 21 års ålder ålägges skyldigheter som motiverar ett politiskt inflytande.

Den första värnpliktstjänstgöringen fullgöres i regel vid 19—20 års ålder, och redan tidigt åläggs den enskilde ansvar av ekonomisk art såsom skattskyldighet.

De unga i dag frigör sig mycket tidigare från det inflytande som utövas av omgivningen, skola och hem och stimuleras att fatta beslut i personliga och sociala frågor, t. ex. yrkesval och utbildning.

Vi anser att rätten att delta i de allmänna valen skall tillkomma medborgarna året efter uppnådda 18 års ålder. Denna uppfattning uttalades också av andra kammaren vid 1966 års riksdag.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

A. att riksdagen måtte

1) besluta att rösträttsåldern vid val till riksdagen sänks från nu gällande till året efter uppnådda 18 år,

2) besluta att rösträttsåldern vid kommunala val sänks på motsvarande sätt; samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig lagtext.

Stockholm den 28 januari 1969

Claes Elmstedt (cp)

Karl Gust. H. Boo (cp)

Einar Larsson (cp)

i Borrby

Nr 475

Av herrar Franzén i Träkumla och Gustafsson i Stenkyrka, *angående minsta antalet mandat i valkrets.*

(Lika lydande med motion nr 421 i Första kammaren)

När antalet ledamöter i den nya enkammarriksdagen fastställdes till 350, var det grundläggande motivet att olika delar av landet skulle få en allsidig representation. I de flesta valkretsar lär så även bli fallet; ökat eller oförändrat antal mandat jämfört med nuvarande andra kammaren förefaller att bli resultatet i samtliga län utom Gotlands. I denna valkrets kommer den beslutade vallagen att resultera i endast två fasta valkretsmandat, varigenom en tredjedel av den nuvarande andrakammarrepresentationen bortfaller. Det kan nämnas att Gotland ända sedan representationsreformens införande 1867 haft tre mandat i andra kammaren. Vid den proportionella valmetodens införande 1909 infördes en speciell s. k. fyllnadsregel i grundlagen vilken därefter garanterat Gotland tre mandat. Bakom varje gotländsk riksdagsman kommer det efter 1970 att finnas drygt 18 000 röstberättigade mot något över 15 000 i genomsnitt för landet i övrigt. I vissa valkretsar ökar representationen med 50 procent medan den gotländska minskas med 33 procent. Trots att den nya riksdagen kommer att bestå av 350 ledamöter, vilket innebär en ökning med över 100 jämfört med nuvarande andra kammaren, minskas antalet folkvalda gotländska riksdagsmän från tre till två. Det i grundlagskompromissen angivna målet att ge landets olika delar en allsidig representation har således inte kunnat infrias trots att antalet ledamöter fastställdes till 350.